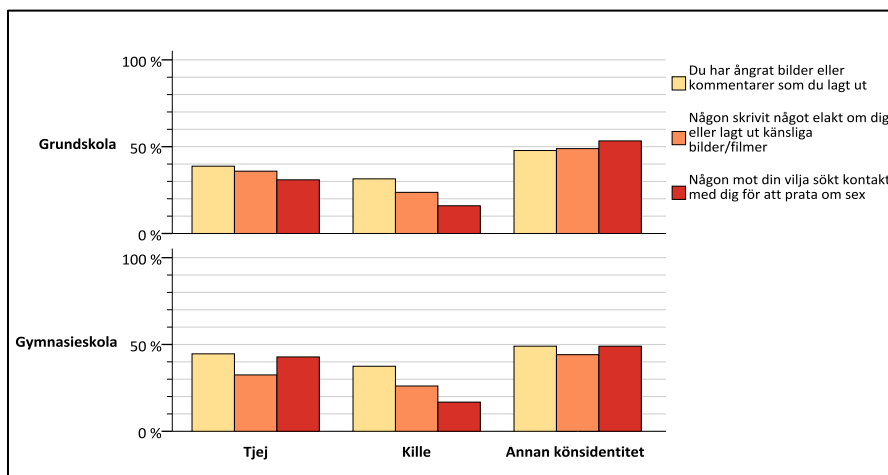

Negativt med sociala medier

Om mig är en webbenkät till ungdomar i årskurs 8 på grundskolan och årskurs 2 på gymnasieskolan i Östergötland. 2016 fick ungdomarna som gick i årskurs 8 möjligheter att tolka resultatet från föregående års enkät vad gäller negativa erfarenheter av sociala medier. Det handlar om att ångra bilder eller kommentarer man lägger ut, att någon skriver elakt eller att bli kontaktad mot sin vilja för att prata om sex. Ungdomarnas kommentarer har lästs flertalet gånger och innehållet är analyserat. Flera framträdande kategorier visar hur ungdomar tolkar sin omvärld. Citaten är hämtade från ungdomarna som besvarade enkäten 2016 och som tolkade svaren från 2015 års enkät.

De allra flesta som väljer att tolka föregående års resultat anser att bilden stämmer med den förväntade. Så ser verkligheten ut helt enkelt. Tjejer använder sig mer av sociala medier och är därför mer utsatta. Man hänvisar till ett hårt samtalsklimat där tjejer inte sällan kallas *horor* och *bitches* och killar för *bögar*. Man pratar om vikten om att ha ett snyggt *feed* på Instagram och om att få *hat* om man rör sig utanför normen.

Figur 1. Resultat av negativt med sociala medier. Data från Om mig 2015 per ålder och kön.

Drygt 600 ungdomar tolkar framför allt in könsskillnader och könsnormer i utsattheten (figur 1), men påpekar också att anonymiteten i sociala medier är som något många gömmer sig bakom som blir en förstärkande faktor. Samtidigt anser man att framför allt killar kanske inte är helt ärliga i sina svar, medvetet eller inte. Är det ett förväntat och inlärt beteende? *"jag tror att det är så att fler tjejer upplever negativa för att tjejer överlag är mer känsliga, detta tror jag beror på att killar vid tidig ålder är lärda att "killar gråter inte" osv, detta gör att killar inte visar sina känslor öppet för andra. Då blir det så att killar inte kommer ihåg gångerna de har blivit behandlade dåligt eftersom de inte visade känslor för upplevelsen. Då blir det svårare att komma ihåg....killar har inte samma tur som tjejer när det gäller det här, många tjejer kan visa sina känslor öppet och inte bara kan, de förväntas göra det."*

Flera är inne på att tjejer är svagare fysiskt och mer känsliga. Detta menar man får betydelse även i sociala medier, där tjejer visar att de bryr sig mer om kommentarer och hamnar i konflikt med andra tjejer mer än killar gör. *"Jag tror att tjejer blir mer utsatta för att killar vågar göra mer elaka eller olämpliga saker mot tjejerna medan tjejerna inte vågar förarga killen på något sätt. De tror nog att det kan bli fysiska/psykiska konsekvenser av det Killar däremot vill inte bråka med varandra för att då kanske killen man är elak emot är med i en av alla grupperingar som stöttar honom."*

Att tjejer och ungdomar med annan könsidentitet oftare blir kontaktade för att prata om sex är också en följd av olika förväntningar på oss utifrån kön, enligt ungdomarna. Tjejer som lägger ut lättklädda bilder kallas hora, slampa eller liknande medan lättklädda killar anses vara snygga. *"Tjejer, speciellt unga, blir ofta förminskade och objektförklarade i sociala medier nu för tiden. Folk har en så skev bild av att tjejer är känsliga och svaga objekt så vissa tror att det är okej att behandla tjejer så. Jag tror även att vi tror att vi behöver bevisa något eller att vi behöver bekräftelse. Vissa som har dåligt självförtroende eller liknande har lätt att slänga iväg en taskig kommentar för att känna sig bättre. De lägger sina problem på någon annan."*

"Tjejer har mer normer och nivåer att leva upp till. det är väldigt strikt på hur tjejer ska se ut, bete sig osv. tjejer blir också oftast utsatta för sexuella trakasserier och det anses som tjejens fel....det är inte ovanligt att om man som tjej skriver med någon kille. Från ingenstans kan kille fråga om bröstbild eller liknade. Det har hänt många tjejer att killar helt från ingenstans skickar bild på sitt könsorgan, även om man tidigare har sagt att man inte vill se det. Detta är något jag och många av mina kompisar har varit med om och det är absolut inte ovanligt. Man pratar ofta om att tjejer ska akta sig för äldre killar på internet, men det är killar i vår ålder som gör sådana saker hela tiden. Och kan bli arga om man vägrar skicka bild på sina bröst."

Ungdomar som inte har det förväntade beteendet utan vill vara sig själva och som inte passar in i normen blir mer utsatta generellt. *"Vi blir ofta påtvingade normer om hur vi ska se ut, prata och vara. Jag har fått skit (inte på nätet) för att jag inte är som normen. På nätet är det värre, allt kan vara anonymt."*

Många kommenterar frågan om ett jämställt samhälle. Om vi ska få ett jämställt samhälle så måste frågan upp på den politiska dagordningen och in i skolan. Även anonymiteten i sociala medier måste upphöra för ökad jämställdhet. Annars är utsattheten svår att stoppa. *".... Om 2 killar slåss på skolgården går det att stoppa enklare än om en tjej får anonyma hatbrev.... Blev mobbad då två killar öppna ett Instagram konto i mitt namn och skrev och gjorde taskiga saker om mig. Man får helt fel ideal från sociala medier."*

Att ångra inlägg på sociala medier tolkar ungdomar bland annat som en mognadsfråga och hänvisar till hormoner med humörsvängningar under tonåren. Vissa behöver av olika anledningar mer bekräftelse än andra och lägger ut bilder som kanske inte alltid tolkas som eftertänksamma. Det finns inga stora könsskillnader vad gäller tolkning av frågorna. Ungdomarna är relativt överens över bilden. *"Tonåringar har humör som varierar så därför så skriver man ena dagen att någon är skit ful och andra dagen skriver man att den är skit snygg och vill bli ihop med den personen. Medan tredje dagen vill den att den ska dö. Man mår så olika varje dag ena dagen vill man leva och är skit nöjd med livet och andra dagen vill man bara dö."*

Tabell 1. Ungdomar som besvarat tolkningsfrågan om negativt med sociala medier per kön. 2016, % (n)

Kön	Antal	Andel
Tjej	319	52 %
Kille	285	46 %
Annan könsidentitet	12	2 %

Webbenkäten *Om mig* är ett samarbete mellan länets kommuner, Länsstyrelsen Östergötland och Region Östergötland. Mer information: <http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/ungdomsenkat>

Region Östergötland (2017). Centrum för verksamhetsstöd och utveckling. Om mig. Artikel 12: Negativt med sociala medier